36 کورتە چیرۆك

ژئەدەبێ جیهانی

بەرهەڤکرن و وەرگێران

عوسمان شنگالی

بِسْمِ اللّـهِ الرَّحْمَـٰنِ الرَّحِيمِ

36 کورتە چیرۆک ژ ئەدەبێ جیهانی

بەرهەڤکرن و وەرگێران

عوسمان شنگالی

وفوق كل ذي علم عليم(سورة يوسف،الآية 76)

- ناڤونيشانێ پەرتووكێ/36 كورتە چیرۆك ژ ئەدەبێ جیهانی
- بەرهەڤكرن و وەرگێران/عوسمان شنگالی
- رێكخستن و دیزاینا ناڤەرۆكێ/ سالح شنگالی
- دیزاینا بەرگی/سامی سەنعان

پێشەکی

ب ناڤێ خودێ مەزن ودلۆڤان،سلاڤێت خودێ سەر مامۆستایێ مامۆستایان بن"موحەمەد"خوشتڤیێ خودێ،سلاڤ ل تە ژی بن ئەی خاندەڤانێ هێژا و بەرێز.

سوپاس بۆ خودێ مەزن ودلۆڤان نعمەتا چاڤان دایە من کو ئەز ئەڤرۆ بابەتێن جودا جودا دبینم و دخینم،سوپاس بۆ خودێ مەزن ودلۆڤان نعمەتا دەستان دایە من کو ئەڤرۆ من شیا ل بابەتان بگەریم وڤی بەرهەمی بنڤێسم،سوپاس بۆ خودێ مەزن ودلۆڤان نعمەتا ئاقلی دایە من کو ئەز ئەڤرۆ بابەتێن جودا جودا تێبگەهەم.

ب هاریکاریا خودێ مەزن و دلۆڤان بەرهەڤکرن و وەرگێڕانا ڤێ پەرتووکێ ب دوماهی هات،کو ناڤەرۆکا وێ پێکدهێت ژ 36 کورتە چیرۆکێن ئەدەبی ئەوێن کو هاتینە وەرگێڕان ژ ڤان زمانێن جودا جودا بۆ زمانێ عەرەبیێ ومن وەرگێڕاینە بۆ زمانێ کوردی یێ شرین،وکو ئەڤ کورتە چیرۆکە ژ ئەدەبێ جیهانی نە،وەکی ژ ئەدەبێ فەرەنسی و چینی و چیکی و هندی و برازیلی و عیراقی و تورکی و ئەلمانی و یابانی و سویدی و ئینگلیزی و روسی،وبێ گومان ژبەر زەنگینیا ئەدەبێ روسی ب چیرۆکا رێژا پترڕ ژ ناڤەرۆکێ چیرۆکێن ئەدەبێ روسی نە و ب تایبەت یێن ڕۆماننڤێس و هزرڤانێ روسی لیۆ تۆلستۆی نە.

ل دوماهیێ من دڤێت بێژم کو ئەوێ بتنێ تەمام و خەلەت نەبیت خودێ مەزنە ڤێجا ئەڤە هەنێ بەرهەمێ مرۆڤیە نە یا دوورا کو خەلەتی و کێماسی تێدا هەبن، ببۆرن بۆ هەر خەلەتیەکێ و کێماسیەکێ و هیڤیدارم پەیام گەهشتبیتە تە و تە مفایەک ژێ وەرگرتبیت.

بەرخێن بانورج(ئەدەبێ فەرەنسی)

رۆژەکێ زەلامەک کو ناڤێ وی(بانورج) بوو،رابوو ب گەهشتەکێ سەر پشتا کەشتیەکێ،ودهەمان کەشتی دا بازرگانەکی پەزی هەبوو،کو ناڤێ وی(دندونو)بوو،وکەرەکێ بەرخا ژی دگەل بوو،کو دڤیا ببەت بفرۆشیت.

کو (دندونو) بازرگانەکی تەماع بوو و چ دلۆڤانی ل دەڤ نەبوو،ونموونا بازرگانێت بێ دلۆڤانی بوو ل وی سەردەمی.

ول سەر پشتا کەشتیێ بانورج و دندونو یێ بازرگان لێککەفتن،ودا بانورج تۆلا خوە ژێ ڤەکەت بریار دا بەرخێ هەرێ مەزن ب بهایەکی گراں ژ دندونو بکڕیت،ودندونو ژی ڕازی بوو،بەرخ فرۆتێ.

پشتی هنگێ بانورج چوو ب شاخێن(قۆچێن) بەرخی گرت و ل دیڤ خوە کێشا هەتا بریە ڕەخەکی ژ ڕەخێن کەشتیێ،وپشتی بری،ڕابوو دەحفەک لێدا و کرە دەریایێ دا،داکو بەرخێن دی ژی چاڤ لێ بکەن و خوە بکەنە دەریایێ دا،وپشتی کریە دەریایێ دا بەرخێن دی ژی ئێک ل دیڤ ئێکی خوە هاڤێتنە دەریایێ دا،ودندونو تووشی سەدمێ بوو و ڕەفتارێن دینا کرن،وهەولا دا کو ڕێگرییێ بکەت کو خوە نەکەنە دەریایێ بەلێ نەشیا ڕێگرییێ ل وان بەرخا بکەت،وبتنێ دوو گرتن ژێ،یا یێن دی هەمیا خوە کرە دەریایێ دا.

رستکا ب بها(ئەدەبێ فەڕەنسی)

ل باژێرەکی بچووک کچکەک هەبوو ناڤێ وێ(سوفی) بوو،وهەروەسا وێنەکێشەکی بچووک ژی هەبوو ناڤێ وی(پاتریک)بوو،کو پاتریک شیانێت مەزن هەبوون د وێنەکێشانێ دا،وخەلکێ پێشبینیا پاشەرۆژەکا گەش بۆ پاتریکی دکر،ژبەرهندێ دگۆتنێ هەرە پاریس.

ول دەمێ ژیێ وی بوویە 20 سالا ژیانا هەڤژینیێ دگەل سوفی پێک ئینا و هەردووکا پێکڤە بریاردا بچنە پایتەختی،وهەرژ دەستپێکێ حەزێن وان دیاربوون،کو پاترێک دڤیا ببیتە وێنەکێشەکی مەزن و سوفی دڤیا ببیتە نڤیسەرەکا ب ناڤودەنگ.

وپشتی چووینە پاریس ل شوقەکا بچووک و جوان دا خۆجه بوون،وب بۆرینا رۆژا هەردووکا بۆ گەهشتنا ئارمانجێن خوە کار دکر،و ل وی تاخێ کو لێ خۆجه بووین سوفی ژنکەکا زەنگین نیاسی،ورۆژەکێ سوفی داخوازا رستکەکا وێ کر داکو ل بەر خوە بکەت و بچیتە ئاهنگەکێ ل باژێرێ خوە یێ کەڤن،و وێ ژنکا زەنگین رستکا خوە دایێ و گۆتێ ب پارێزە،بەلێ پشتی سوفی ژ ئاهنگێ هاتی زانی کو یا بەرزەکری رستکا وێ،وگەلەک عاجز بوو و هەروەسا پاتریک ژی،وپشتی هزرا خوە کرین کا چ بکەن ژبەر رستکا وێ،بریار دان کو ئێکا وەکی وێ بۆ بکرن،وژبەر ڤێ یەکێ رابوون هەمی تشتێن خوە فرۆتن و رستکەکا وەکی وێ کرین و بۆ وێ ژنکێ برن،ولێ دەرنەئێخست کو ئەڤ نە رستکا وێ یا کەڤنە

و ژبەر ڤێ یەکێ باردۆخێ وان یێ ئابوری تێک چوو،وژبەرهندێ رابوون شوقا خوە هێلان و چوونە تاخەکی دی،و سوفی دەست ژ خەونێن خوە بەردە و وەکی خزمەتکارەکێ ل هندەک مالا کار کر،وپاتریک ژی دەست ژ وێنەکێشانێ بەردە و چوو ل بەندەرەکی وەکو باربەر(حمال) کار کر.

و وەسا مان بۆ ماوێ 25 سالا،وژبەر ڤێ یەکێ هەردووکا دەست ژ خەونێن خوە بەردا،وچ خوەشی ژ گەنجاتیا خوە نەدیتن،وحەزێن وان نەمان.

بەلێ ڕۆژەکێ ژ ڕۆژا سوفی دچیتە فرۆشگەهێ دا هندەک کەسکاتیێ بۆ وێ مالێ بکڕیت یا تێدا کارِ دکرِ،وژ نیشکەکێ ڤە جیرانا وێ یا کەڤن(خودانا رستکێ) ئەو(سوفی) دیت،وگۆتێ:ببۆرِە ما توو نە سوفیە؟

سوفی:بەلێ،(ب حیبەتی ڤە) توو من ناس دکی پشتی ڤان هەمی سالا!!

پشتی هنگێ گۆتێ:ما چ ب سەرێ تە هاتیە،وبۆچی هوون ژ نیشکەکێ ڤە وندا(بەرزە) بوون!؟

سوفی:ما بیرا تە ل وێ رستکێ ناهێت یا من ژ دەڤ(با) تە بری!؟..ومن ئەو رستک بەرزە کرِ،ومە ئێکا دی بۆتە کرِی ب قەرِ(دین)،وهێشتا ئەم قەرێن وێ دەن..

-خودانا رستکێ:هاوارە خودێ،باشە بۆچی وە نە گۆتە من عەزیزا من،و ئەو رستک یا تەقلیدی بوو کو پێنج فرنک نەدئینان!!

ئای هیسۆ و قوتاییێ خوه(ئەدەبێ چینی)

ڕۆژەکێ ژ ڕۆژان ڕاهبەکی بوزی کو ناڤێ وی ئای هیسۆ بوو،ئەو(راهب) وقوتابیەکی خوه یێ بچووک چوونە پەرستگەهێ و ل دەمێ ڤەگەریانێ د ڕێکا خوه دا کو ب ڕەخ ڕووباری ڤە کچکەکا بچووک دیتن و دکرە گری،ژبەرهندێ ل دەڤ ڕاوەستیان و پرسیارِ ژێ

کرِ،ئەرێ بۆچی توو دکەیە گرِی؟و گۆتێ:چێدبیت بشێم هاریکاریا تە بکەم،وێ کچکا بچووک گۆتێ:من دڤێت بچمە مالا باپیرێ خوە یێ نەخوەش و مالا وان ل ڕەخێ دی یێ ڕووبارە و ئەز نەشێم بچمە مالا وان ژبەر کو پرا نێزیک یا شکەستی ئەڤرۆ و ئاڤ یا بلندە و ئەز نەشێم مەلەڤانیا بکەم،ئەرێ پرەکا نێزیکی ڤێرێ هەیە؟ڕاهب(ئای هیسۆ) هزر دهندەک چارەیا دا کرِ،وگۆتێ:پرا دی یا دوورە ژ ڤێرێ بەلێ ب خەم نەکەڤە ئەز دێ تە سەر پشتا خوە کەم هەتا ئەز تە دەربازی ڕەخێ دی یێ ڕووباری دکەم و توو بشێی باپیرێ خوە ب سەلامەتی ببینی.

ژبەرهندێ ئای هیسۆ ڕابوو کچکا بچووک کرە پشتا خوە و چوو هەتا ڕووبار دەرباز کرن و ل ڕەخێ دی یێ ڕووبارِ ئینا خوارێ،و پشتی هنگێ خاترِ ژێ خواستن وداخوازا سەلامەتیێ بۆ باپیرێ وێ یێ نەخوەش کرِ.

وپشتی ئەو کچک دەرباز کری ڤەگەریا دەڤ قوتاییێ خوە یێ بچووک یێ کو ل هیڤیا وی ل ڕەخێ دی یێ ڕووباری،وقوتاییێ وی ب چاڤدێری و گرنگی سەحدکرە مامۆستاییێ خوە(ئای هیسۆ)ونە یێ مرتاح بوو ژ ڤێ یەکا وی دیتی،وپرسیارِ ژ خوە دکرِ:مانە چێنابیت ئەم دەستێ خوە بکەنە ژنا؟بەلێ پا چاوا مامۆستاییێ من ئەڤ چەندە کرِ؟ئەرێ ما نە بوزا ئەم ڤێرکرینە کو بلا پیچەک دووراتی دناڤبەرا مە و ژنا دا هەبیت؟وبەردەوام ژ وێ ڕۆژێ و هەتا چەندین هەیڤا ئەڤ پرسیارِ ژ خوە دکرِن و هزرا ڤێ یەکێ دکرِ،بەلێ پا تەحمول نەکرِ وپشتی چەند هەیڤەک سەرا بۆرین پرسیارِ ژ مامۆستاییێ خوە یێ ڕاهب کرِ،وگۆتێ:ئەی مامۆستا،تە بۆچی ئەو کچک کرە پشتا خوە و تە

دەربازی ڕەخێ دی یێ ڕووبارێ کرێ؟وتوو زانی حرامە ئەم ڤێ یەکێ بکەن،مامۆستایێ وی گۆتێ:ئانکو تە ئەڤ تشتە هەلگریتە سەر پشتا خوە بۆ ماوێ ڤان هەمی هەیڤێن چووی؟وئەز هزر دکەم کو نوکە توو وەستیایە ژبەر هەلگرتنا ڤی تشتی سەر پشتا خوە ب درێژیا ڤان هەیڤێن بۆری!

ئیمبراتۆرێ یابانی و پارچه پارێ ئاسن

(ئەدەبێ یابانی)

ئیمبراتــۆرەکی یابــانی بەری بچیــتە هەر شــەرەکی،رادبوو پارچەکــا پــارێ ئاســنی دهــاڤێژت و دگــۆتە ســەربازێت خــوە:هەکە ب رەخێ وێــنەی هــات ئەم دێ ســەرکەڤن و هەکە ب رەخێ نڤێسین هــات ئەم دێ شــکێن،بەلێ یــا بــالکێش هەردەم ب رەخێ وێــنەی دهــات و ســەزبازا ب هەمی هــێز و شــیانێت خــوەڤە شــەر دکــرن هەتــا سەردکەفتن دشەری دا.

ســال چــوون و ســەرکەفتن لــدیڤ ئێــک ب دەســت ڤەدئینــان ل شــەران دا،هەتــا دوومــاهیێ دانعەمــر بــوویی،رۆژەکێ کــورێ وی ئەوێ کــو دێ پشــتی وی بیــتە ئیمبراتــۆر هــاتە دەڤ و گۆتێ:بــاب مــن ئەو پــارچە پــارێ ئاســنی دڤێــت داکــو ئەز ژی بەردەوام سەرکەفتنا پێ ب دەست خوەڤە بینم.

رابــوو ژ بەریکا(کورکــا) خــوە ئینــادەر و دایێ ،کــورێ وی ســەحکرێ و دیــــت رەخەک ژێ وێـــــنەیە و دەمێ ســــەحکریە رەخێ دی مەنــدەهۆش بــوو ژبەرکــو ئەو ژی وێــنە بوو،پشــتی هــنگێ گــۆتە بــابێ خــوە:ب درێژاهیا ڤــان ســالان تە خەلــک ســەردا دبــر و ئەز چ بــێژمە وان نــوکە، بــێژم وان بــابێ مــن قەهرەمــانەک بــوو خەلــک ســەردا دبر؟،بەرســڤا کــورێ خــوە دا و گــۆتێ:من چ خەلــک ســەردا نە بــرینە،ئەڤە ژیانــا،دەمێ تــوو شــەرەکێ دکەی دێ تە دوو هەلــبژارتن هەبــن یــا ئــێکێ ســەرکەفتن و یــا دووێ ســەرکەفتن،و دێ تــووشی شکەســتنێ بی هەکە تە هــزرا خــوە تێــدا کــر و دێ ســەرکەفتنێ ئیــنی هەکە تە باوەری پێ ئینا.

درەو و ڕاستی(ئەدەبێ ڕوسی)

دئێتە گۆتن کو ڕۆژەکێ ژ ڕۆژان درەوێ و ڕاستیێ ئێکودو دیت، درەوێ گۆتە ڕاستیێ: ئەڤرۆ ڕۆژەکا گەلەک خوەشە.

ڕاستیێ ب گۆمان ڤە تەماشەی دەوروبەرێن خوەکر، سەرێ خوە بلندکر و تەماشەی ئەسمانی کر دیت کو ڕاستە ڕۆژەکا خوەشە و کەشوهەوایەکێ جوانە، بڕیار دا کو وێ ڕۆژێ دگەل درەوێ دەرباز بکت.

پشتی گەهشتینە هنداڤ بیرەکێ، درەوێ گۆتە راستیێ: ئاڤا د ئەڤێ بیرێ دا گەلەک پاقژ و خوەشە، وەرە دا بچنە دئاڤێ دا...

دوبارە، راستیێ ب چاڤەکێ گۆمانەوی تەماشەی درەوێ کر، پشتی دەستێ خوە کریە ئاڤێ، دیت کو ڕاستە ئاڤەکا خوەش وپاقژ وجوانە.

هەردوان جلوبەرگێن خوە ژ بەر خوەکرن، و چوونە د ئاڤێ دا.

ژ نیشکەکێ ڤە، درەو ژ بیرا ئاڤێ دەرکەت، و بلەز جلوبەرگێن ڕاستیێ کرنە بەرخوە و کرە غار و ڕەڤێ.

ڕاستی ڕۆیس ژ ئاڤێ دەرکەت و ب تۆڕەیی ڤە کەتە دویڤ درەوێ داکو بگرت و جلوبەرگێن خوە ژێ بستینت..

ل دەمێ خەلکی ڕاستی ڕویس دیتی ژێ تۆڕەبوون وبەرێ خوە ژ ڕاستییا بەلەنگاز وەرگێڕان. ڕاستیێ قەستا بیرێ کر و خوە تێدە ڤەشارت و ژ شەرمان دا ئێدی ژێ دەرنەکەت...

هەر ژ وێ ڕۆژێ وەرە، درەو ب جلوبەرگێن ڕاستیێ ل دۆر جیهانێ دزڤڕت و خەلک باوەر ژێ دکت و د پەژرینت، د هەمان دەم دا ڕەددکن کو ڕاستیێ ڕویس ببینن!!!

کوردیکرن: مەهدی حەسەن عەلی. Mahdi Hassan Al

پۆستێ ڤالا(ئەدەبێ چیکی)

ل دارستانەکێ هاتە راگەهاندن کو پۆستەکێ ڤالا هەیە بۆ دامەزراندنا کێڤریشکەکێ. چو گیانەوەران پێشکێشی ڤێ پۆستی نەکر ژبلی هرچەکێ بێ کار، پشتی پێشکێشکرنێ، هرچ هاتە وەرگرتن و فەرمانا دەست ب بکاربوونا وی دەرکەت.

پشتی بۆرینا دەمەکێ، هرچی تێبینی کر کو کێڤریشکەک ل دارستانێ هەیە، و هاتییە دامەزراندن ب پۆستێ هرچی، مووچە و پلەبەزرکرن و دەرمالەیێن هرچەکێ وەردگرت. و هرچ ب خوە مووچە و دەرمالەیێن کێڤریشکەکێ وەردگرت،

هرچ نەچاربوو سکالایێ تۆمار بکت وپێشکێشی رێڤەبەرێ کارگێری بکت، سکالایا وی هاتە بلندکرن بۆ کارگێرییا گشتی، لژنەیەک ژ (پلنگان) هاتە پێکئینان بۆ دیڤچوونا ڤێ کەیسی.

لژنێ داخوازی ژ کێڤریشکی کر کو بەلگەنامەیێن خوە پێشکێشی لژنێ بکت، هەمی بەلگەنامە دورست بوون و تێدا دوپاتی ل وێ ئێکێ هاتبوو کرن کو کێڤریشک هرچە. د دویڤ دا، لژنێ داخوازی ژ هرچی کر کو بەلگەنامەیێن خوە پێشکێشی لژنێ بکت، هەمی بەلگەنامەیان ئەو ئێکە پشتراست دکر کو هرچ کێڤریشکە.

بریار ژ لژنێ دەرکەت کو چو گوهۆرین نا ئێنە کرن، ژبەر کو ل گۆرەی هەمی پیڤەر و بەلگەنامەیان کێڤریشک هرچە و هرچ کێڤریشک.

هرچی تەعن ل بریارا لژنێ نەدا و رەد ژی نەکر و ل سەر رازی بوو، ل دەمێ پرسیار ل سەر رازیبوونا وی سەبارەت بیارا لژنێ ژێ هاتییە کرن، هرچی بەرسڤ دا: ئەز دێ چاوا تەعنێ ل بریارا لژنەیا "پلنگان" دم و رەد کم، ئەو ب خوە د بنیات دا کۆمەکا "کەرانە" و د هەمی بەلگەنامەیێن وان دا هاتییە کو ئەو پلنگن؟؟

کوردیکرن: مەهدی حەسەن عەلی. Mahdi Hassan Ali

سێ دزیکەڕ(ئەدەبێ ڕوسی)

ڕۆژەکێ ژ ڕۆژان جوتیارەکی کەڕەک و بزنەک ب دیڤ خوە ئێخستن داکو ببیتە بازێڕی بفرۆشیت،وب ڕێکێ ڤە سێ دزیکەرە ئەڤ جوتیار دیت،دزیکەرێ ئێکێ گۆت:ئەز دێ بزنێ دزم بێ کو جوتیارێ پێ بحەسیت،ودزیکەرێ دووێ گۆت:ئەز دێ کەرێ ژێ دزم،ودزیکەرێ سییێ گۆت:ئەز ڕیس کەم ژ هەمی جلکێن وی.

ژبەرهندێ دزیکەرێ ئێکێ خوە هێدی نێزیکی بزنێ کر،و زەنگلا وێ یا بچووک ژێ کر و ب کوریا کەرێ ڤە کر،وبزن برە ئێک ژ بیستانا،و ل نیڤا ڕێکێ جوتیارێ سەحکرە پشت خوە بەلێ دیت بزن نینە،وپشتی دیتی بزن نینە،چوو لێ بگەریت.

ودەمێ ل بزنێ دگەریا،دزیکەرێ دووێ چوو دەڤ و گۆتێ:توو ل چ دگەری،جوتیاری بەرسڤا وی دا،وگۆتێ:بزنا من هاتیە دزین،دزیکەر گۆتێ:بزن، بەری دەمەکی کێمە من دیت ل ڤێ دارستانێ،ومن دیت زەلامەک بۆری و دکرە غارێ و بزنەک دگەل بوو،ڤێجا ل دیڤ هەرە.

چوو ل بزنێ بگەریت پشتی داخواز ژ وی دزیکەری کری کو کەرێ وی بگریت هەتا دهێت،وبڤی یەکێ دزیکەرێ دووێ کەرێ ژێ دزی.

دەمێ جوتیار ژ دارستانێ ڤەگەڕیایی بۆ دەڤ کەرێ،دیت کەرێ ژی یێ بەرزەیە،ژبەرهندێ گەلەک خەمگین بوو و کرە گری و چوو،و ب ڕێکێ ڤە ل بەر لێڤا گۆلەکا ئاڤێ زەلامەک دیت یێ ڕوونشتیە و دکەتە گری،وچوو دەڤ و پرسیارێ ژێ کرێ و گۆتێ:بۆچی توو دکەیە گری؟

بەرسڤا جوتیاری دا و گۆتێ:من توورکەکێ تژی ژ زێڕا هەلگرتبوو و دا چمە بازێڕی،وئەز روونشتم ل بەر لێڤا ڤێ گۆلا ئاڤێ دا بهنا خوە ڤەدەم،بەلێ ئەز نڤستم و توورک کەفت و کەفتە ناڤ ئاڤێ.

جوتیار گۆتێ:بۆچی توو ناچی ناڤ ئاڤێ و نائینی دەر؟

وی زەڵامی گۆتێ:ئەز ژ ئاڤێ ترسم،و ئەز مەلەڤانیا نزانم،بەلێ هەچیێ تووڕک ئینادەر ئەز دێ 20 پاڕچێن زێری دەمێ.

جوتیارێ کەیف خوەش بوو،وگۆت:خودێ دێ من قەرەبوو کەت ب ڤێ ل جهێ چوونا کەرێ و بزنا من،ژبەرهندێ خوە ڕیس کرێ و خوە کرە ناڤ ئاڤێ،بەلێ چ تووڕکێن تژی زێرێ نەدیتن.

ودەمێ ژ ئاڤێ دەرکەفتی جلکێن خوە ژی نەدیتن،وب ڤێ یەکێ دزیکەرێ سیێ ژی شیا جلکێن وی ژی بدزیت.

نێلز(ئەدەبێ سویدی)

ل دەستپێکا سەدێ بیستێ ل سوید قوتابیا گەلەک حەژ وانا جوگرافیێ نەدکر و بۆ وان یا ب زەحمەت بوو، ژبەرهندێ ماموستایێن جوگرافیێ داخاز ژ هەڤالەکا خوە کرن، کو چارەیەکێ بۆ ڤێ ئاریشێ ببینیت، ئەو ماموستا ناڤێ وێ سەلما لاگاروفا بوو، سەلما ماموستا بوو و هەروەسا نڤیسەر و ئەدیب ژی بوو، داکو سەلما ڤێ ئاریشێ چارەبکەت، رابوو چیروکەکا زاروکا یا جان نڤیسی.

سەلما ل سالا 1858 ل باژێرەکێ بچووک ل سویدێ ژدایک بوویە، سەلما هەر ژ بچیکاتیا خوە حەژ پەرتووکێن وێژە و زانینێ دکر و رومان دخاندن، سەلما ل دەسپێکا گەنجاتیا خوە چوویە ئیتالیا، هەروەسا بۆ ماوەیەکێ ل قودسێ ژیایە، دەمێ ژ قودسێ ڤەگەریایی روّمانا قودس نڤیسیە و ئەوە بوویە فلمەکێ سینمایی پشتی هنگێ، سەلما ژبەر نڤیسینا وێ رومانێ هاتە خەلات کرن ب خەلاتێ نوبل، کو ئێکەم ژنا خەلاتێ نوبل بری ب نڤیسینا رومانێ، سەلما پشتی زانکو تەمام کری ل سلکێ پەروەردێ وەکو ماموستا کارکر و دگەل کارێ خوە کارێ نڤیسەریێ ژی دکر.

ل سالا 1902 سەندیکا ماموستایا داخواز ژ سەلما کر کو کارەکێ بکەت داکو وانا جوگرافیێ ل بەر قوتابیا شرین ببیت و حەژێ بکەن، سەلما زانینا خوە د مێژوویێ و سەرەدانێت خوە بۆ ئیتالیا و قودسێ چەوساند(أستغلال)کر و چیروکا نێلز نڤیسی ئەوە بەحسێ زاروکەکێ سویدی یێ شیم (مشاكس) کو ل گوندەکێ دژیا دکەت، روژەکێ دەیبابێت نێلز داخازێ ژ قەشەکێ دکەن کو ل زەڤیا چاندنێ کاربکەن و چاڤدێریا گیانەوەران بکەن، وی ماوێ کو نێلز و دەیبابێت خوە ل زەڤیێ، نێلز گەلەک زیان گەهاندنا گیانەوەرا و بلا خوە ژ وانڤە نەدکر، هەتا کو روژەکێ (جنەکێ) بچووک دەردکەڤیت و قەبارێ وی بچووک دکەت دکەتە هندی تبلەکێ و هەروەسا شیان دانا نێلز کو زمانێ

گیانەوەرا تێبگەهیت داکو بزانیت کا کیژ گیانەوەر کەربێت وی ژ نێلز ڤەدبن.

ژبەرهندێ نێلز هەولدەت ژ وان گیانەوەرا برەڤیت ئەوێن دڤێن تۆلا خوە ژێ ڤەکەن، نێلز درەڤیت و بەرەڤ بالندە دچیت و ل پشتا وەردەکەکێ سیار دبیت ئەوە دگۆتنێ مۆرتۆن و وەردەک دفریت و دگەهیتە بالندێت دفرن ل ئەسمان و نێلز سەر پشتا وێ بوو و سەر هەمی باژێرێت سوید ڕا دفریت و نێلز شیا هەمی باژێرێت سوید ببینیت و بدە نیاسین ژ ئەسمانی ڤە.

پشتی هنگێ زارۆکێن سوید گەلەک حەژ ڤێ چیرۆکێ دکەن و ب رێکا ڤێ چیرۆکێ گەلەک حەژ وانا جوگرافیێ دکەن و دبیتە ئێک ژ وانێت هەرە خوەش و تایبەت ل دەڤ وان، پشتی هنگێ ئەڤ چیرۆک هەتا وەرگێران بۆ 30زمانا و ل دەسپێکا سالێت هەشتیا کەنالەکی یابانی ئەڤ چیرۆک کرە فلم کارتۆن.

شمیدت(ئەدەبێ ئەلمانی)

ل سالێت شێستا ل ئێک ژ زیندانێت ئەلمانیا زێرەڤانێت زیندانێ سەرەدەریەکا گەلەک خراب دگەل زیندانیا دکرن،ول ناڤ وان زیندانیا دا زیندانکریەک هەبوو ناڤێ وی شمیدث بوو و پێ زیندانکری بوو ب گەلەک سالان،بەلێ سەرەدەریا زێرەڤانێت زیندانێ دگەل وی یا باش بوو،گومان ل دەڤ زیندانییێت دی چێببوو و وەسا هزرکرن شمدیت سیخۆرە و دگەل دەزگەهێت ئەمنی کار دکەت،بەلێ شمدیت بۆ وان سۆند خار کو ئەوژی زیندانیەکی وەکی وانا و وی چ پەیوەندی ب دەزگەهێت ئەمنی ڤە نینە ،بەلێ پا هەر ژێ باوەر نە دکرن،گۆتنێ ئەرێ ئەو چ ئەگەرە سەرەدەریا زێرەڤانێت زیندانێ دگەل تە یا جیاوازە ژ مە؟ گۆت:بلا دێ بێژم،گۆتە وان:ئەرێ هوون ل دەمێ نڤێسینا نامێت خوە بێت حەفتیێ بۆ کەسوکارێت خوە هوون چ دنڤیسن؟،هەمیا گۆت:ئەم دەربارێ نەخۆشیا زیندانێ و سەرەدەریا خراب یا زێرەڤانێت زیندانێ دنڤیسن، شمیدث گۆت:بەلێ ئەز ل نامە خودا ئەوە بۆ هەڤژینا خوە دنڤێسم ل دووماهیێ دەربارێ خوشیا زیندانێ و سەرەدەریا باش یا زێرەڤانێت زیندانێ دنڤێسم، وهەتا هندەک جارا ئەز ناڤێ هندەک زێرەڤانە دنڤێسم و مەدحێت وان دکەم ،چونکی نامێت مە ئێک ژ زیندانێ نا دەرکەڤیت هەتا هەمی نە هێنا خواندن ژ لایێ زێرەڤانێت زیندانێ ڤە،پشتی هنگێ زیندانییێت دی رابوون رێکا نڤێسینا نامێت خوە گوهورین ، حەفتیا دیڤ دا سەرەدەریا زێرەڤانێت زیندانێ خرابتر لێ هات دگەل وان و هەتا دگەل شمیدث ژی سەرەدەریا وان خراب بوو پشتی چەند رۆژەکا شمدیت گۆتا وان :ئەرێ هەوە چ نڤێسی بوو ل نامێت خوەدا؟گۆتن:مە نڤێسبوو (شمیدث رێکەک نیشا مە دا ئەم پێ زێرەڤانێت زیندانێ بێت سەرەدەریا وان خراب دگەل مە پێ سەردا ببن و باوەریا وان ب مە بهێت و ژ مە درازی بن) ،پشتی هنگێ شمیدث رابوو دەستێت خوە ل سەروچاڤێت خوە دان و وەکی دینا ب پرچا خوە گرت.

من جگارە ژ بابێ خوە دزین(ئەدەبێ هندی)

ل رۆژێن زارۆکینیێ من جگارە ژ بابێ خوە دزین،وبابێ من پێ دحەسیا کو جگارێن وی کێم دبن،وگومان ژ براێ من یێ مەزن دبرن و دقوتا،وبێ کو چ جارا گومانێ ژ من ببەت،وسەرەرای هندێ کو براێ من سۆند دخوار ب هەمی پیرۆزیا،بەلێ هەر بابێ من باوەر ژێ نەدکر.

بەلێ رۆژەکێ بابێ من کەمینەک دانا و خوە نڤاند،وسەحدکرێ کا براێ من دێ جگارا دزێ،وداکو بگریت،بەلێ پا ئەز گرتم دەمێ من دڤیا جگارا بدزم،وچ ل من نەکر،وگۆت:ئەزێ پشت راستم کو براێ تە یێ مەزن توو هنارتیە داکو جگارا بدزی،وچوو جارەکا دی براێ من قوتا.

باب و کورِ(ئەدەبێ بەرازیلی)

بابەکی رۆژنامەک دخواند،بەلێ کورێ وی یێ بچووک ئیسعاجا وی دکرِ،و بەلا خوە ژێ ڤەنەدکرِ،ودەمێ باب وەستیایی ژ نەهێلانا ئیسعاج کرِنا وی رابوو پارچە کاغەزەک ژ رِۆژنامێ کرِ و سەر وێ پارچە کاغەزێ نەخشێ جیهانێ هەبوو،وئەو کاغەز کرە پارِچێن بچووک و دا کورێ خوە و داخواز ژێ کرِ کو جارەکا دی ڤی نەخشەی دورِست بکەت،وپشتی دایە کورێ خوە چوو جارەکا دی رِۆژنامێ بخوینیت.

وب هزرا وی کورێ وی دێ گەلەک مژیل بیت ب دورِستکرِنا وێ ڤە،ودێ بۆ ماوێ رِۆژەکێ پێڤە مینیت هەتا دورِست دکەت،بەلێ 15خولەک نە چوون کورێ وی ئەو نەخشە جارەکا دی تەرِتیب کرِ وەکی بەرێ و هات دا بابێ خوە،ودەمێ دایە بابی خوە،بابێ وی ما حێبەتگرِتی،وگۆتێ:ئەرێ دەیکا تە توو فێری جوگرافیێ کریە؟!کورێ وی بەرسڤا وی دا،وگۆتێ:نەخێر،بەلێ ل رەخێ دی یێ کاغەزێ وێنەیەکی سەروچاڤێن مرۆڤی ل سەر بوو،ودەمێ من ئەو وێنە تەرِتیب کرِی،وێنێ نەخشێ جیهانێ ژی تەرتیب بوو.

زەحمەتا کاری(ئەدەبێ هندی)

خودان کارەکی(رجل اعمال) کورک هەبوو و گەلەک حەش ژێ دکر،و وی بابی دڤیا کورێ وی ب جدی و بەرپرسیارانە کار بکەت،وداخواز ژێ کر کو بهایێ کاری بزانبیت،ژبەرهندێ رۆژەکێ گازی کورێ خوە کر و گۆتێ:من دڤێت توو ئەڤرۆ بچی دەرکەڤی ژماڵ و تشتەکی(پارەکی) ب دەستخوەڤە بینی،وهەکە تە تشتەک نەئینا ئەڤ شەڤە توو خوارنێ ل ماڵا ناخوی.

وئەڤە کورە یێ بێ هەست و فێلباز بوو،وب کێر چ کارا نەدهات،ڤێ داخوازا بابێ وی ئەو ترساند،ژبەرهندێ ب گری ڤە چوو دەڤ دەیکا خوە،ودلێ دەیکا وی ژێ ب رۆندکێن وی شەوتی،ودەمێ دیتی نەیێ مرتاحە،هاریکاریا وی کر،وپارچەکا پارێ زێری دایێ،وب شەڤ دەمێ بابێ وی پرسیار ژێ کری،کا تە چ ئینایە،بلەز ئەو پارچا پارێ زێری دا بابێ خوە ئەوە دەیکا وی دایێ،وپشتی هنگێ بابێ وی داخواز ژێ کر کو بچیتە ڤێ پارچە پارێ زێری بکەتە بیرێ دا،و وی ژی چوو کرە بیرێ.

وبابێ وی کەسەکی شارەزا و تێگەهشتی بوو،وزانی دەیکا وی ئەڤ پارچا پارێ زێری دایێ دا،ورۆژا دی دەیکا وی کورێ خوە هنارتە باژێرێ دەیک و بابێن خوە دا تشتەکی ب دەستخوەڤە بینیت و ژ خوارنا شیڤی بێ بەهر نەبیت ل ماڵا.

وڤێ جارێ چوو دەڤ خویشکا خوە،و کو حەش ژێ دکر،ودوو روبیە دانێ ژ پارێن خوە،وچوو دەڤ بابێ خوە و دانێ،بەلێ بابێ وی جارەکا دی گۆتێ هەرە بکە بیرێ دا،وی ژی چوو کرە بیرێ،وگۆتێ تە نە ب کاری ب دەستخوەڤە ئینانە،وپشتی هنگێ کچا خوە هنارتە دەڤ مرۆڤێن خوە یێن نێزیک.

وپاشی جارەکا دی وەل کورێ خوە کر کو دەرکەڤیت و تشتەکی ب دەستخوەڤە بینیت،یا دێ ژ خوارنا شیڤێ بێ بەهر کەت،وژبەرکو ڤێ

جارێ کەس نەما بوو هارێکارێیا وی بکەت،نەچارێبوو بچیتە بازاری ل کارێ بگەریت و تشتەکێ ب دەستخوەڤە بینیت،ودەمێ چوویە بازاری ئێکێ ژ دوکاندارێ گۆتێ هەکە تە جانتە جلکێن من هەلگرێت و برێە مالا من،دێ دوو ڕوبیە دەمە تە،و وی ژی نەشیا ڤێ داخوازێ رەدبکەت ژ ترسا بابێ خوە،ژبەرهندێ ئەڤ کارێ کر،وپشتی خلاس کرێ،لنگێن وی دلەرزین و سەر مل و پشتاوی دئێشان و سەر پشتا وی برینەک هەبوو.

وپشتی هاتیە مالا،هەرێدوو ڕوبیە دانە بابێ خوە،وبابێ وی داخواز ژێکرێ بچیتە باڤێژیتە بیرێ،بەلێ گۆتە بابێ خوە:باب،لەشێ من هەمی دئێشت و برینەک یا ل سەر پشتا من،وچاوا توو دبێژیە من هەرە پارێ خوە بکە بیرێ دا!پشتی هنگێ بابێ وی گرنژی و گۆتێ:زەلام هەست ب ئێشانێ دکەت بتنێ دەمێ زەحمەتا کارێ خوە بەرزە دکەت.

وهەرێدوو جارێن چووی بێن دەمێ ئەو پارێ دکرێنە بیرێ نە زەحمەتە وی بوون،بەلکو دەیک و خویشکا وی هاریکاریا وی دکرێن،ژبەرهندێ دەمێ دکرێنە بیرێ پێ نەدحەسیا،بەلێ پشتی هنگێ ڤی کورێ بهایێ کاری زانی و سۆز دا بابێ خوە نەیێ کسلان بیت،وب کێرێ مالێ بابێ خوە بهێت،ژبەرهندێ بابێ وی کلیلێن دوکانێ دانێ،وسۆز دایێ کو ب درێژاهیا ژیانا خوە هارێکارێیا وی بکەت.

دوو زەلام د ژوورەکا نەخۆشخانێ ڤە

(ئەدەبێ ئینگلیزی)

ل ئێک ژ نەخۆشخانا دوو زەلام د ژورەکێ ڤە بوون،کو یێ ئێکێ نەخۆشیا وی نەخۆشیا هەستیکا بوو و ل سەر پشتا خوە بوو و نەدشیا خوە گەلەک بلڤلینیت،ویێ دووێ کو ب رەخ پەنجەرێ ڤە بوو،ونەخۆشیا وی نەخۆشیا دلی بوو،و جهێ وی ب رەخ پەنجەرێ ڤە بوو ژبەرکو ڤێ یەکێ هاریکاریا وی دکرِ داکو ژ وێ ئاڤێ خلاس ببیت یا کو د سیهـ وی دا کۆم بووی،و ئەنفاسێن وی خەتمی بوون ژ بەر لاوازیا دلێ وی،وچ کەسا سەرەدانا وان نەدکرِ،ژبەرهندێ هەردووکا دەمێ خوە دبۆراند ب سەحبەتا و بەحسێ بیرهاتنێن گەنجاتیا خوە دکرِن.

هەرِ رۆژ ئەوێ ل بەر پەنجەرێ دیمەنێن دەرڤە بۆ دگۆتن،بەحسێ هاتنوچوونا خەلکێ و ئەو ورِدەکێن جوان دناڤ دەریاچێ یا کو دۆرماندۆرِێن وێ گولا،وهەروەسا ئەو دارێن کەسک دبلند،وهەروەسا ئەو زارِۆکێن دناڤ باغچێ دا یارِی دکرِن ئانکو بوو بوو چاڤێ وی کەسێ یێ کو نەخوەشیا هەستی هەی و نەدشیا خوە بلڤلینیت و ژ پەنجەرێ یێ دوورِ،وجیهانا دەرڤە بۆ وی ڤەدگوهاست و وەلێ کرِبوو کو دخیالا دا بژیت،ورِۆژەکێ تیمەکا مۆسیقێ کو د کۆلانێ دا دبۆرِی بۆ وی وەسف کرِ و وەلێ کرِ کو دگەل وان دژیت و گوهدارِیا مۆسیقا وان دکەت سەرەرِای کو ژوورِا وان یا ڤەقەتیایی بوو ژ دەنگی،و دەنگێ کۆلانێ نەدچوویێ.

رۆژ و هەیڤ بۆرِین،وهەردووک دڤی بارِدۆخی دا بوون،ول سپێدەیەکێ پەرِستارِ هاتە ژوورِا وان بۆ پشکنینێت رِۆژانە یێن وی زەلامێ ب رەخ پەنجەرێ ڤە،بەلێ دیت دخەو دا یێ مری،وب ڤێ یەکێ زەلامێ دی گەلەک عاجز بوو،و گەلەک کرە گری،ژبەر هەڤالێ خوە یێ وان رۆژا ژ دەست دا و بتنێ ما،وپشتی هنگێ ب چەندەکی داخواز ژ پەرِستارێ کرِ کو ببەتە رەخ پەنجەرێ ڤە،وێ ژی رِابوو برە سەرەرِای لەشێ وی یێ گرِان،وی ژی دپەنجەرێ رِا سەحکرە دەرڤە دیت کو دیوارێن

ئاڤاهیەکێ مەزن هەمی تشت گرتینە و تشتەک ژ دەرڤە ناهێتە دیتن،ودەمێ ئەڤ دیمەن دیتی،مەندەهوش بوو،وگازی پەرستاری کر،وگۆت:ئەڤ چیە چێدبیت؟چاوا ئەڤ دیوارێ هاتینە ڤێرێ؟ وێ ژی گۆتێ:ل بەر ڤێ پەنجەرێ تنێ ئەڤ دیوارن،وی ژی گۆت:پا چاوا هەڤالێ من بۆمن وەسفا خەلکێ و دەریاچە و باغچا و دارا و تیما مۆسیقێ دکر ژ دەرڤە؟؟؟وێ ژی گۆتێ:هەڤالێ تە یێ کۆرە بوو و چ تشت نەدیتن،وئەو تشتە ژی پارچەک بوون ژ خیالا وی.

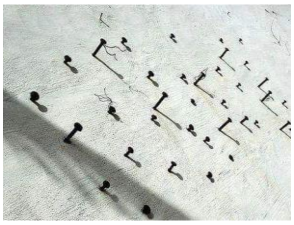

کورکێ عەسەبی و بزمار
(ئەدەبێ ئینگلیزی)

کورکەک هەبوو گەلەک یێ عەسەبی بوو،وکنترۆلا سەر خوە نەدکر،ژبەرهندێ بابێ وی توورکەکی تژی بزمار ئینا،وگۆتێ:کورێ من چ گاڤا توو عەسەبی بووی و تە کنترۆلا سەر ئعسابێن خوە نەکر،ڤان بزمارا ل سیاجێ دەپی یێ باغچی بدە.

وب ڤێ یەکێ ڤی کورکی ب یا بابێ خوە کر،ول رۆژا ئێکێ 37 بزمار ل سیاجێ دەپی دان،ولێدانا بزمارا نەیا ب ساناهی بوو،و وەسا هەستپێکر کو کنترۆلێ سەر خوە دکەت هێدی هێدی،وپشتی هنگێ ب چەند رۆژەکا بزمار کێمتر ل سیاجی دان،ودماویێ چەند حەفتیەکا دا شیا باش کنترۆلێ سەر خوە بکەت،و ژ عەسەبی بوونێ راوەستیا،وهەروەسا ژ لێدانا بزمارا ژی راوەستیا،وبابێ وی هاتە دەڤ،وگۆتە بابێ خوە ئەوە تە گۆتی من تێدا سەرکەفتن ئینا،بابێ وی ژی ب کەیف بوو،وگۆتێ:بەلێ کورێ من پێدڤیە نوکە توو وان بزمار بینیەدەر هەر رۆژا توو عەسەبی نەبی.

و وی ژی دەست پێکر و هەر رۆژا عەسەبی نەبووبا بزمار دئینانە دەر هەتا بزمارەک د سیاجی دا نەهێلای.

وپشتی بزمار هەمی ئینانە دەر چوو دەڤ بابێ خوە و برە دەڤ سیاجی،وبابێ وی گۆتێ:کورێ من تە یا باش کر،بەلێ سەحکە وان کونێت د سیاجی دا،وئەڤ سیاج وەکی بەرێ نابیت،وهەروەسا گۆتێ:دەمێ توو تشتا دبێژی و توو یێ عەسەبی،دێ شینوارا هێلای وەکی ڤان کونا د نەفسێن خەلکێ دا،وتوو دشێی خەلکێ برینداربکەی و چەقۆکێ بینیەدەر بەلی جهێ برینێ هەر دێ مینیت.

جوتیارێ دانعەمر و ژنکا وی یا نەخوەش

(ئەدەبێ روسی)

جوتیارەکی دانعەمر ژنکا خوە یا نەخوەش کرە عەرەبانێ و هەسپەکێ عەرەبانە رادکێشا،وبرە بازێرەکی دوورِ بۆ وەرگرتنا چارەسەریێ.

وب رێکا دوورِ ڤە زەلامی دەڤێ خوە ڤەکرِ و دەست ب ئاخفتنێ کرِ، دگەل خوە دئاخفت،ودهەمان دەم دا بەحسێ ژنکا خوە یا نەخوەش دکرِ ئەوە بۆ ماویێ 40 سالان دگەل دا دهەمی خوەشی و نەخوەشیا دا،و ب رێکێ ڤە هەست پێ کرِ کو دگەل وێ نەباش بوو ب درێژاهیا ڤان سالێن چوویی،ونوکە پێدڤیە ئەز سەرەدەریەکا جوان و باش دگەل بکەم،وپەیڤێن خوەش بێژمی،وبێژمێ من زولم ل تە کرِ و هەرووەسا ژیانێ ژی زولم ل تەکرِ چونکی چ دەم نەبوو ل ژیانا خوە یا رۆژانە دا داکو پەیڤێن خوەش و جوان بێژیێ،ودگەل بگرنژێ،وحەش ژێکرِنا خوە بۆ دیاربکەت.

وئەڤ زەلام ما سەر گۆتنا ئاخفتنێن ب خەم ب درێژاهیا رێکێ،وهەرِوەسا سۆز دا ئەڤ چل سالێن چووین،بێن کو بێ دیارکرِنا حەش ژێکرِنا خوە بۆ وی قەرەبوون بکەت دڤان سالێن بهێن دا ژ ژیێ خوە.

ودەمێ گەهشتیە بازێری،هاتە خوارِ ژ سەر کورسیکا سینگی داکو هەلگرِیت و ژ عەرەبانێ بینیتە خوارێ،وبیتە دەڤ نۆژداری،بەلێ پا دیت یا مری ب رێکێ ڤە،ومرِ بەری وان تشتا گوهلێ ببیت ژ زەلامێ خوە.

دياريا ڕيڤى(ئەدەبێ چينى)

ريڤى ڕۆژا ژ دايكبوونا پلنگى دزانى،ژبەرهندێ ب ڤێ هەلكەفتێ ڕابوو دوو ڕەبتێت مەزن يێن كەلەميێ كرين،ودانە بزنێ،وداخواز ژ بزنێ كرِ كو ڤان هەڕدوو ڕەبتێن كەلەميێ و نامێ بگەهينيتە پلنگى.

بزن ژى ب كەيف خوەشى ڤە ڕازى بوو ژبەركو گۆت:پلنگ گيانەوەرەكێ گۆشتخۆرە،وكەسكاتيێ ناخوەت،وبێ گومان دێ ئەڤ هەڕدوو ڕەبتێن كەلەميێ بۆ من بن.

پشتى هنگێ گەهشتە دەڤ پلنگى و دياريا ريڤى(هەڕدوو ڕەبتێن كەلەميێ) دايێ،وپلنگ ژى ب سوپاسى ڤە ديارى وەرگرت،بەلێ پشتى نامە ريڤى خواندى گەلەك كرە كەنى،وگۆت:ئەى ريڤيێ بێ مێشك،ئەرێ تە ژبيركريە كو ئەز كەسكاتيێ ناخوەم،وپشتى هنگێ گۆتە بزنێ:وێ كەلەميێ بخوە،تە عافيەت بيت،وبزن ژى ب مەڕدينيا پلنگى مەندەهوش بوو،وسوپاسيا وى كرِ،ودەست ب خوارنا وێ كەلەميێ كرِ هەتا خلاس كرى،وپشتى خلاس كرى بريارِ دا بچيت،بەلێ پا چ سوپرايزەك بوو،ئەو بوو كو من ديت دەرگەهـ سەر سەرووچاڤێن من دا هاتە گرتن،و من گوهـ ل كەنيا پلنگى بوو،ودگۆت:ريڤى ب نهێنى ڤە گۆتيە من توو دياريا ڕۆژا ژدايكبوونا منى،وهەكە توو نها بچى ئەز دێ ب چ ل ڕۆژا كەيف خوەشيا خوە فراڤينێ خوەم؟

ژبەرهندێ دەڤێ خوە ڤەكرِ و خوە هاڤێتە بزنێ و گرت ژ ستۆڤە.

پیرەژنا چینی و هەڕدوو جەڕک(ئەدەبێ چینی)

پیرەژنکا چینی یا ب تەمەن دوو جەڕک هەبوون و پێ ئاڤ دکێشا،وهەڕدوو جەڕک،هەڕ جەڕکەک ب ڕەخا سنگەکی داڕی یێ قەوی و دڕێژ ڤە دکڕن،وهەلدگڕت و دانا سەر ستۆیێ خوە،وئێک ژ جەڕکا دەڕزەک یا لێ بوو،وجەڕکێ دی یێ دوڕست بوو.

وڤێ پیرەژنێ هەڕدوو جەڕک تژی ئاڤ دکڕن ژ ڕووباری و دئینانە مالێ،وهەتا دئینانە مالێ ئەو جەڕکێ دەڕز لێ نیڤەکا ئاڤا وی دهاتە ڕێژتن ب ڕێکێ ڤە، وپیرەژن ب هەیڤا یا بەڕدەوام بوو سەر ڤەگوهاستنا ئاڤێ ب ڤان جەڕکا ژ ڕووباری بۆ مالێ،ودگەهشتە مالێ ب جەڕکەکی تژی ئاڤ و جەڕکەکی نیڤی ژ ئاڤێ، کو جەڕکێ دورست و بێ عەیب شانازی ب خوە دبڕ..بەلێ جەڕکێ دەڕز لێ شەرم ژ عەیبا خوە دکڕ و هەست ب هەژاریێ دکڕ چونکی نەشێت ئاڤێ ب تەمامی بۆ ڤێ پیرەژنا باش ڤەگوهێزیت، وپشتی ماوەیەکی جەڕکێ دەڕز لێ هەست ب هندێ کڕ کو جەڕکەکی نەیێ سەرکەفتیە ب تەمامی،وبڕیار دا بێژیتە خودانا خوە،وگۆتێ:ئەز شەرمێ ژ خوە دکەم ژبەرکو ئەڤ دەڕزا ل من ناهێلایت ئەز ئاڤێ ب تەمامی بۆ تە ڤەگوهێزمە مالێ،وتوو ب هەلگڕتنا من دوەستی،وچ مفا د من دا نینە،وهیڤی ژ تە دکەم خوە ژ من خلاس بکە و جەڕکەکی نوو بۆ خوە پەیدا بکە، پیرەژن گڕنژی و گۆت:ئەرێ تە هاژ وان گوڵا هەیە یێن کو ل ڕەخەکی ڕێکێ شین دبن،ونە ل ڕەخێ جەڕکێ دوڕست شین بووینە،وهەڕوەسا گۆت:من هەڕدەم عەیبا تە زانی،وئەز ڕابووم من تۆڤێ گوڵا ل ڕەخێ تە یێ ڕێکێ چاند،وتە هەڕ ڕۆژ دەمێ ل هاتنێ ب ڕێکێ ڤە ئاڤدان،وتە هەست پێ نەدکڕ،ونوکە بووینە گوڵێن جوان،وهەکە ب وێ ئاڤا تە نەبا دا چاوا ماڵا خوە ب گوڵا جوان کەم؟!وبێ تە ئەی جەڕکێ دەڕز لێ من ئەڤ گوڵا نەدبوون.

وڕدەک و هەیڤ(ئەدەبێ روسی)

ڕۆژەکێ وڕدەکێ دناڤ ڕووبارێ دا مەلەڤانی دکرن،ول ماسیا دگەڕیا،وڕۆژێ هەمیێ درووبارێ دا گەڕیا بێ کو ئێک ماسی ببینیت،ودەمێ بوویە شەڤ وڕدەکێ سیتافکا هەیڤێ د ئاڤێ دا دیت،وهزرکر ماسیەکە،وخوە کرە ئاڤێ دا بگریت،و وڕدەکێن دی دیتن و پێ کرنە کەنی.

وژ وێ ڕۆژێ دا،وڕدەک د شەرمێ دا نقوم بوو،وهەتا وێ ڕادەی کو دەمێ ماسیەک دئاڤێ دا دیتبا ژی هەولا نەدا بگریت،وگەلەک دەم سەرڤە نەچوو هەتا ژ برسا دا مری.

پیلانا مشکا(ئەدەبێ عیراقی)

ڕۆژەکێ ژ ڕۆژان کۆمەکا مشکا کۆمبوون داکو هزرا خوە د ڕێکەکێ دا بکەن کو وان ژ مەترسیا پشیکێ خلاس بکەت،پشتی شەڕدەڤەکا توند دناڤبەرا وان دا چێبووی،مشکەکی ژ وان پێشنیار کر کو زەنگلەکێ ب ستۆیێ پشیکێ ڤە بکەن دا کو هەکە پشیک هاتە وان، بەری وان بگریت، دەنگێ زەنگلێ بکەن و برەڤن.

بێ گومان پێشنیارەکا جوان بوو بەلێ کێشا مەزن ئەوە کا دێ چاوا زەنگلێ کەنە ستۆیێ پشیکێ،وکی کارێ(دشێت) ستویێ پشیکێ بگریت و کنفێ زەنگلێ بکەتە ستۆیێ وێ،و ب سلامەتی ژ دەستێن پشیکێ دەرکەڤیت و ڤەگەریتە ناڤ مللەتێ خوە ب ساخی و سلامەتی،وی مشکی ژیرکر کو پێشنیارا وی ناهێتە جێبەجێکرن ب شێوەکێ پراکتیک،وهەر مشکێ هەوڵ بدەت کو زەنگلێ بکەتە ستۆیێ پشیکێ دێ خوەت.

گورگێ فێلباز و سەیێ(کوچکێ) شڤانی

(ئەدەبێ روسی)

گورگێ فێلباز دڤیا بەرخەکێ بچووک بدزیت دەمێ شڤانی هاژێ نە،ژبەرهندێ چوو تالیا(دووماهیا)کەرێ پەزی و خوە ب دزیکی ڤە کرە ناڤ بهن و تۆزا کەرێ پەزی دا.

سەیێ شڤانی گورگ دیت،گۆتێ:تە چ دڤێت ئەی گورگ،توو خەلەتیێ دکەی دەمێ توو دناڤ دتۆزێ را دچی،دێ چاڤێن تە ئێشن.

گورگێ بەرسڤا وی دا،وگۆت:

ژ بەخت رەشیا من ئەی سەیێ عەزیز،ژ مێژدا هەردوو چاڤێن من دئێشن، وخەلک دبێژن تۆزا کەرێ پەزی دەرمانەکێ گەلەک باشە.

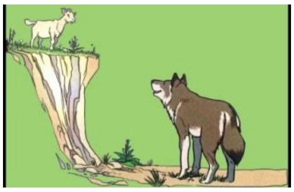

گورگ و بزن(ئەدەبێ روسی)

گورگێ بزنەک ل سەرێ چیایەکێ زناری دیت کو دچەریا،وچ رێک نەبوون بگەهیتێ،ژبەرهندێ گۆتێ:وەرە خوارێ،ئەڤ ئەردێ ئەز لێ راوەستیایم پتر یێ خوەشە و گیایێ لێ ب تامترە بۆتە.

بزنێ بەرسڤا وی دا:

نە ژبەر ڤێ ئەگەرێ گازی من دکەی بهێمە خوار،وبۆ تە نەیا گرنگە ئەز دێ چ خوم،بەلێ ئەوە گرنگە کا توو دێ چ خوی.

ئەلهۆ و کیسەل(ئەدەبێ روسی)

کیسەلێ هیڤی ژ ئەلهۆ کرن کو فێری فرینێ بکەت،بەلێ ئەلهۆ دیت کو فرین دگەل کیسەلێ ناگونجیت ژبەرهندێ ژ ڤێ تاقیکرنێ دا پاش.

بەلێ هەرِ کیسەلێ بەلا خوە ژ ئەلهۆ ڤەنەدکرِ،ژبەر هندێ ئەلهۆ رِابوو کرِە ناڤ پەنجێن خوە دا و هەلگرِت،وژ هاوا دا بەرِدا و کیسەل کەفت ب سەر کەڤران دا و پەلخی.

ئاسک و مێوە تری(ئەدەبێ روسی)

ئاسکەکێ خوە ل بن مێوەکا تری یا بلند ڤەشارِت ژ بەر چاڤێن نێچرِڤانا،ودەمێ نێچیرڤان ژێ دەربازبووی دەڤ هاڤێتە بەلگێن مێوێ و خوارن،ونێچیرڤانا دیت بەلگێن دارێ دلقلقن،ژبەرهندێ هزرا خوە کرِن(چێدبیت گیانەوەرەکێ ل بن ڤان بەلگا دا خوە ڤەشارت بیت؟)،ژبەرهندێ تەقە لێ کرِن و ئاسک بریندار بوو،وئاسکێ هەست ب نێزیکبوونا مرنا خوە کرِ،گۆتە خوە:ئەز یا ژهەژی ڤێ یەکێ مە،بۆچی من دڤیا بەلگێن ڤێ مێوا تری بخوەم و وێ ئەز دپاراستم؟

شێخ و مرن(ئەدەبێ روسی)

پشتی شێخی دارێ کۆمکرین ل دارستانێ،ڕابوو کرنە پشتە خوە،و ڤیابا ببیتە دوورێ دارستانێ بەلێ گەلەک وەستیا،وبارێ خوە دانا و گۆت:خوزی مرنێ شیابا بهێت!

بەلێ ژ نیشکەکێ ڤە مرن هات و گۆت:ئەز ل ڤێرێ مە،تە چ ژ من دڤێت؟

شێخی ب ترس ڤە بەرسڤ دا:من دڤێت توو جارەکا دی هاریکاریا من بکەی ل هەلگرتنا ڤان دارا!

جوتیار و لەگلەگ(ئەدەبێ روسی)

جوتیاری داڤەک ڤەنابوو دا کو بالندێ قولنگ یێن کو ل مالا وی هێک دکرن نێچیربکەت،هندەک ژ بالندێن قولنگ و دگەل لەگلەگەکێ کەفتنا داڤا وی دا،لەگلەگێ گۆتە جوتیاری:بهێلا ئەز بچم،ئەز لەگلەگم نە قولنگم،ئەم د شەریفن دناڤ بالندا دا،وئەز ل دەڤ بابێ تە ل سەر بانی دژیم،وژ پەرێن من یا دیارە کو ئەز لەگلەگم.

جوتیاری بەرسڤ دا:

من توو گرتی و توو دگەل بالندێن قولنگ بووی،وڤێجا دێ تە دگەل وان سەرژێکەم.

سەی(کوچک)و پارچا گۆشتی(ئەدەبێ روسی)

سەیەک کو پارچەکا گۆشتی دناڤ دنانێت وی دا بوو،وێنێ خوە دناڤ ئاڤێ دا دیت،وەسا هزرکر کو سەیەکی دیە و پارچەکا دی یا دگەل،ژبەرهندێ پارچا خوە هێلا و چوو دا وێ ژێ بدزیت،بەلێ پارچا وی پێلاێن ئاڤێ برِ،وسەی ما وەسا کو چ نەما دناڤ دنانێت وی دا.

کەر و پیستێ شێری(ئەدەبێ روسی)

کەرێ پیستێ شێری ل بەر خوە کر،وهەمیا گۆت:ئەڤ شێرە،وگیانەوەر و مرۆڤ هەمی ژ بەر رەڤین.

با(هەوا) هات و پیست شەق کرِ،وکەر دبن پیستی دا دیاربوو،خەلکێ کەر ئینانە دەر و لێدان(قوتان).

نێچیرڤان و ماسیا بچووک(ئەدەبێ روسی)

نێچیرڤانی ماسیەکا بچووک گرت،ماسیا بچووک گۆتێ:ئەی نێچیرڤان،من بزڤرینا ناڤ ئاڤێ جارەکا دی چونکی توو قەبارێ من دبینی و توو گەلەک مفایێ ژ من نابینی،ڤێجا هەکە تە ئەز بەردام و ئەز مەزن بووم،من جارەکا دی بگرە و دێ هنگێ مفایەکی مەزن گەهینمە تە.

نێچیرڤانی بەرسڤ دا:

ئەو گەلەکی بێ ئاقلە یێ کو دەست ژ مفایێ بچووک بەردەت، ادا مفایەکی مەزن ب دەستخوەڤە بینیت.

شێر و هرچ و ریڤی(ئەدەبێ روسی)

شێری و هرچێ شەرکرن پشتی پارچەکا گۆشتی دیتین،ونە هرچێ داگێران(تنازل) دکر،ونە شێری داگێران دکر،ومانە ب شەری ڤە بۆ ماوەیەکی درێژ،ریڤی پارچا گۆشتی دناڤبەرا وان دا دیت،وبر و رەڤی.

زەلامێ فەقیر و زەلامێ زەنگین

(ئەدەبێ روسی)

فەقیرەکی داخوازا خێرەکێ ژ زەنگینەکی کرِ،بەلێ یێ زەنگین نە دایێ،وگۆتێ:هەرە ژ ڤێرێ،یێ فەقیر نەچوو،یێ زەنگین تۆرە بوو،وکەڤرەک راکرِ و هاڤیتێ،یێ فەقیر کەڤر هەلگرت و کرە بەریکا(کورِکا) خوە،وگۆت:ئەز دێ ڤی کەڤری پارێزم هەتا دۆرا من دهێت و ئەز دهاڤێژمێ،وئەو دەم هات.

سەرێ ماری و کورِیا وی(ئەدەبێ روسی)

رۆژەکێ ژ رۆژان سەرێ ماری و کورِیا وی شەرکرِن سەرا هندێ کا کیش دێ بەری دەرباز بیت.

سەری گۆت:چێنابیت توو بەری بچی چونکی تە چاڤ و گوە نینن.

کورِیێ گۆت:بەلێ من هێز هەیە و ئەز دلڤلڤینم،وهەکە من خوە ل دۆرِ دارەکێ وەراند توو نەشێی جهێ خوە بگوهوری.

سەری گۆت:ئەم دێ ژێکڤەبن.

ب ڤێ یەکێ سەری ژ کورِیێ خلاس بوو،وچوو بەری،بەلێ پا پشتی ژێڤەبووی کەفت.

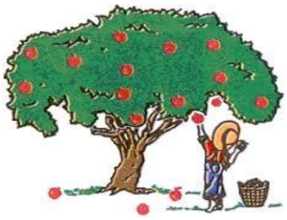

زەلامێ دانعەمر و دارا سێڤا(ئەدەبێ روسی)

زەلامەکی دانعەمر دارەکا سێڤا دچاند،ئێکی گۆتێ چ مفا د چاندنا دارا سێڤێ دا هەیە؟ دەمەکی درێژ بۆ دڤێت هەتا سێڤا دگریت،وتەمەنێ تە درێژ نابیت هەتا توو سێڤەکا بچووک ژێ دخوی.

زەلامێ دانعەمر بەرسڤ دا:

چێدبیت ئەز نەخوەم،بەلێ ژبلی من دێ خوەن و دێ سوپاسیا من کەن.

باوەری(ئەدەبێ تورکی)

رۆژەکێ خەلکێ گوندی هەمی دەرکەفتن ژبۆ کرنا نڤێژا بارانێ،بەلێ بتنێ زارۆکەکی چەترەک(شەمسی) دگەل خوە بر...!!

کێڤریشک و بەق(ئەدەبێ روسی)

رۆژەکێ کێڤریشک کۆمبوون،ولۆمە ژ ژیانا خوە کرِن،وگۆتن:خەلک و کوچک و ئەلهۆ و گیانەوەرێن دی یێن درِندە ئەگەرێ نەخوەشیا ژیانا مەینە،ڤێجا باشترە ئەم ئێک جارِ خوە ژ ڤێ ژیانێ خلاس بکەن ل جهێ کو ئەم د عەزابا ترِسێ دا دساخ بن،ڤێجا وەرن دا بچن خوە باڤێژنە ناڤ ئاڤێ.

کێڤریشک چوون بەر لێڤا دەریاچێ داکو خوە باڤێژنە ناڤ ئاڤێ

بەقا دەنگێ وان کرِ دەمێ هاتین،وخوە هاڤیتنە ناڤ ئاڤێ.

ئێکێ ژ کێڤریشکا گۆت:بسەکنن(راِوەستن) گەلی تێشکێن من،پیچەکێ خوە بگرن بەری هوون خوە بکەنە ناڤ ئاڤێ،بێ گومان ژیانا بەقا ژ یا مە نەخوەشترە ژبەرکو ژ هەمی تشتا ترسن!

هەتاکو ژ مەژی ترسن .

ریڤی(ئەدەبێ روسی)

ریڤی کەفتە خەفکەکێ دا،کوریا وی تێدا ما و چوو،وبۆ خوە دگۆت ئەز دێ چاوا عەیبا خوە پارێزم،ژبەرهندێ گازی ریڤیا کر دا ب بەلگە بۆ وان بسەلمینیت کو کوری یا زێدەیە،ژبەر هندێ گۆتە وان:چ مفا د کوریێ دا نینە،وئەم ل دیڤ خوە دکێشن یێ گراِنە و چ مفا تێدا نینە.

ریڤیا بەرسڤا دا:هەکە کوریا تە نە یا ژێڤەکری با دا پەیڤا تە یا جیاواز بیت!

ژبەرهندێ چ پەیڤێن دی نە گۆتن و چوو.

ئاغا و خزمەتکار(ئەدەبێ روسی)

ڕۆژەکێ ئاغایەکی خزمەتکارێ خوە هنارت داکو هرمیکەکێ بۆ بکریت،وگۆتێ:باشترین هرمیک بۆ من بکرە.

خزمەتکار چوو دکانێ،وداخوازا هرمیکەکێ کرءیێ بەر دکانێ ژی هرمیکەک دایێ.

خزمەتکار گۆت:نە،باشترین هرمیک بدە من.

خودانێ دکانێ گۆتێ:ئێکێ تام بکە و توو دێ زانی هەمی دخوەشن.

خزمەتکار گۆتێ:دێ چاوا زانبم هەمی دخوەشن و بتنێ ئەز ئێکێ تام بکەم؟

ژبەرهندێ هرمیک هەمی تام کرن و پشتی هنگێ هەمی هەلگرتن و چوو دەڤ ئاغا یێ خوە، بەلێ ئاغایێ وی دەرێخست.

ليستا لێڤەگەڕا

١. بەرخێن بانوڕێ:https://alnigm.com

٢.رستکا ب بها:https://erasa.yoo7.com

٣. ئای هیسۆ و قوتاییێ خوە:https://yazeed.me

٤.ئیمبڕاتۆرێ یابانی و پارچە پارێ ئاسنی:

https://www.qisassy.com

٥. درەو و ڕاستی :https://www.al-watan.com

٦. پۆستێ ڤالا:https://alhayatalyaoumia.ma

٧. سێ دزیکەر:https://maeloma.com

٨. نێلز:https://youtu.be/Io_3octo--Y

٩. شمیدت:https://www.almrsal.com

١٠. من جگارە ژ بابێ خوە دزین:

https://www.qisasona.com

١١.باب و کوڕ:

https://magazineflowerbaron.wordpress.com

١٢. زەحمەتا کاری:http://omferas.com

١٣. دوو زەلام د ژوورەکا نەخۆشخانێ ڤە:

https://bintthoq.own0.com

١٤. کوڕێ عەسەبی و بزمار:https://bintthoq.own0.com

١٥. جوتیارێ دانعەمر و ژنکا وی یا نەخوەش:

https://rattibha.com

١٦. دیاریا ڕیڤی:https://sabahiyat-banat-2011.yoo7.com

١٧. پیرەژنا چینی و هەڕدوو جەڕک:https://sabahiyat-banat-2011.yoo7.com

١٨. وڕدەک و هەیڤ:

http://haybinyakzhan.blogspot.com

١٩. پیلانا مشکا:https://alarabiya24news.com

٢٠. گورگێ فێلباز و سەیێ(کوچکێ) شڤانی:

https://www.tathwir.com

٢١. گورگ و بزن:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/5698318190254341/?mibextid=Nif5oz

٢٢. ئەلهۆ و کیسەل:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/5506788826073946/?mibextid=Nif5oz

٢٣. ئاسک و میوە تری:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/5401244956628334/?mibextid=Nif5oz

٢٤. شێخ و مرِن:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/5396096707143159/?mibextid=Nif5oz

٢٥. جوتیار و لەگلەگ:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4689799031106267/?mibextid=Nif5oz

٢٦. سەی(کوچک)و پارچا گۆشتی:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4663356803750490/?mibextid=Nif5oz

٢٧. کەر و پیستێ شێری:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4645478372205000/?mibextid=Nif5oz

٢٨. نێچیرڤان و ماسیا بچووک:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4630836353669202/?mibextid=Nif5oz

٢٩. شێر و هرچ و ریڤی:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4624283564324481/?mibextid=Nif5oz

٣٠. زەلامێ فەقیر و زەلامێ زەنگین:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4567497103336461/?mibextid=Nif5oz

٣١. سەرێ ماری و کوڕیا وی:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4564732053612966/?mibextid=Nif5oz

٣٢. زەلامێ دانعەمر و دارا سێڤا:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4369774486442058/?mibextid=Nif5oz

٣٣.باوەری: کاریگەرترین کوڕتە چیرۆک،عیماد بەرەکات شەرەفانی،لا26.

٣٤. کێڤریشک و بەق:

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=5146651095421056&id=141765279243021&mibextid=Nif5oz

٣٥. ریڤی:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/5346526032100227/?mibextid=Nif5oz

٣٦. ئاغا و خزمەتکار:

https://www.facebook.com/141765279243021/posts/4909888609097307/?mibextid=Nif5oz

ليستا ناڤەرۆكێ

پێشەكی 1
بەرخێن بانورێ 2
رستكا ب بها 3-4
ئای هیسۆ و قوتاییێ خوە 5-6
ئیمبراتۆرێ یابانی و پارچە پارێ ئاسنی................................ 7
درەو و ڕاستی 8
پۆستێ ڤالا.. 9
سێ دزیكەر.. 10-11
نێلز 12-13
شمیدت.. 14
من جگارە ژ بابێ خوە دزین 15
باب و كوڕ 16
زەحمەتا كاری 17-18
دوو زەلام د ژوورەكا نەخۆشخانێ ڤە........................... 19-20
كوڕێ عەسەبی و بزمار 21
جوتیارێ دانعەمر و ژنكا وی یا نەخوەش........................... 22
دیاریا ریڤی 23
پیرەژنا چینی و هەردوو جەرێ 24

وڕدەک و هەیڤ 25
پیلانا مشکا... 25
گورگێ فێلباز و سەیێ(کوچکێ) شڤانی......................... 26
گورگ و بزن... 26
ئەلهۆ و کیسەل 27
ئاسک و مێوە تری 27
شێخ و مرن 28
جوتیار و لەگلەگ 28
سەی(کوچک)و پارچا گۆشتی... 29
کەر و پیستێ شێری 29
نێچیرڤان و ماسیا بچووک... 30
شێر و هرچ و ریڤی... 30
زەلامێ فەقیر و زەلامێ زەنگین 31
سەرێ ماری و کوریا وی 31
زەلامێ دانعەمر و دارا سێڤا 32
باوەری 32
کێڤریشک و بەق 33
ریڤی 33
ئاغا و خزمەتکار 34
لێڤەگەڕ 35-38
لیستا ناڤەرۆکێ 39-40